

Svojega znanja ne more nihče pomnožiti z ugibanjem, ampak le z učenjem. Čitajte "Proletarca".

PROLETAREC

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

"Proletarec" je razširjen med najrazumejše čitatelji slovenskega tiska v Ameriki. Čitajte ga tudi vi.

STEV.—NO. 1136

Entered as second-class matter December 8, 1907, at the post office at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 20. JUNIJA (JUNE 20.) 1929

Published Weekly at 3639 W. 26th St.

LETO—VOL. XXIV.

OBLJUBA FARMARJEM "IZPOLNJENA"

KONGRES SPREJEL HOOVERJEV PROGRAM ZA ODPOMOČ FARMARJEM

SENATOR BROOKHART OBETA "TRETJO STRANKO" PRI PRIHODNJIH VOLITVAH

Nezadovoljstvo med farmarji

Po dolgem pregovarjanju med zagovorniki raznih načrtov v odpuščanju farmarjev je bil dne 14. junija končno sprejet načrt, kakor ga je zastopal predsednik Hoover. Senat ga je enkrat odklonil, toda poslanska zbornica ga je po zaključni razpravi sprejela z veliko večino, nakar je bil znova vrnjen senatu, ki ga je odobril s 74 proti 8 glasovom. Farmarji niso dobili tega kar so od obljub pričakovali; mnogi so razočarani, med njimi posebno tisti, ki so tako radi progresivni in radikalni, kadar ni volilne kampanje.

Zakonite določbe za odpuščanje farmarjem vključujejo med drugim, da se ustanovi poseben odbor za agrikulturne zadeve, z osmimi člani, katerih vsaki bo imel \$12,000 letne plače. Ta odbor bo dajal svoja priporočila, obenem ima moč izvajati določbe nove postavbe. V to svrhu bo imel še posebne odede svetovalcev, v vsakem po sedem članov; eden npr. se bo posvetil farmarjem, ki pridelujejo pšenico, drugi onim, ki pridelujejo koruzo, itd.

Zakon določa ustanovitev posebnega farmarskega fonda v vsoti \$500,000,000, s katerim se bi kreditiralo nakupovanje pridelkov od farmarjev v času ko dozore in jih pospravijo; namen je, omogočiti farmarjem s pomočjo tega fonda držati cene pridelkov kvišku, in ne kot sedaj, ko so nizke v času ko pridelke pospravijo, potem pa jih prekupeci dvignejo, da imajo le oni profit. Prekomerni pridelki, ki bi se ga nakupovalo iz blagajne posebnega fonda, bi šel v šrambe, iz njih pa na trg šele potem, ko bi zopet nastala potreba. Ta fond naj bi torej oddržal med produkcijo ter tržnim povpraševanjem nekako ravnovesje.

Načrt nadalje vključuje določbo za negovanje farmarskih kooperativ, ker le s temi bo možno priti v okraj prekupcem in ob enem farmarjem prihraniti vsote, ki jih sedaj poberejo borzni spekulanti ter veletrgovci z živili.

Spremembe, ki so jih v načrt predlagali nekateri republikanski progresivci v senatu, so dobile sicer mnogo podpornikov, toda Hoover je insistiral, da ako jih zbornica sprejme, bi to pomenilo nezaupnico administraciji, razen tega je on za ekonomsko zdrav načrt, ne pa za takega, ki bi vodil preko mere v paternalizem. Ustreženo mu je bilo.

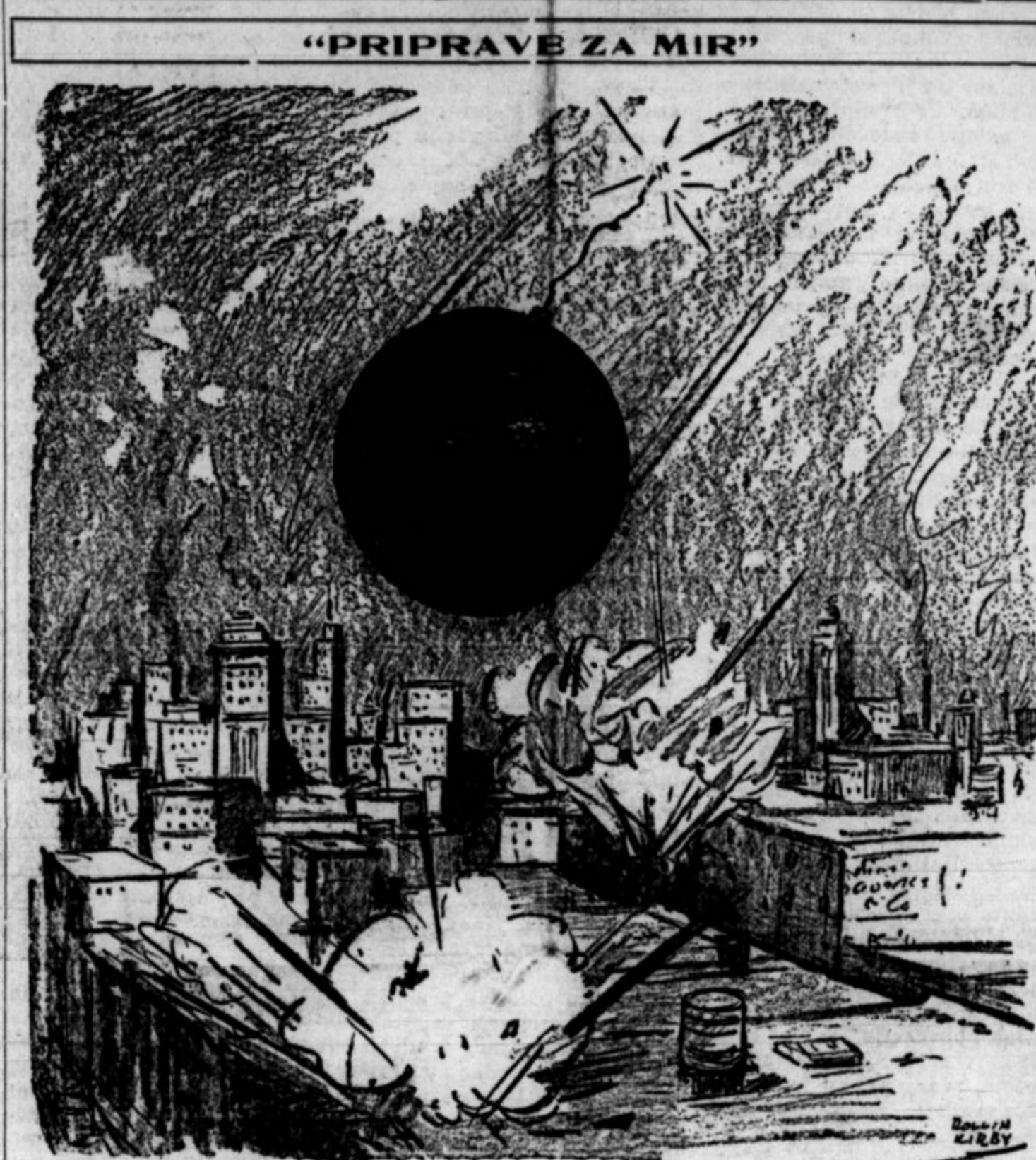
Veliko vodilnih farmarskih politikov, ki so v prošli kampanji delovali za Hooverja, dvomijo v praktičnost novega načrta za "odpuščanje farmarjem" in nekateri sploh mislijo, da si je dežela naprtla z njim le stroške, med tem ko farmarji ne bodo imeli nikakih koristi.

Senator Brookhart, ki je bil v lanski volilni kampanji eden najglasnejših Hooverjevih agitatorjev, se je v senatu tekom zaključne razprave proti njemu najbolj razjezil; v svojem govoru je zagrozil, da tako postopanje napram farmarjem ter ljudskim interesom sploh dovaja do formiranja novega progresivnega gibanja, ki bo v prihodnjih kongresnih volitvah posrbelo, da bodo vsi kongresni volilni okrajji imeli progresivne kandidate, in če bo potem predsednik vetiral postavbe, ki jih bo sprejela ta progresivna večina, bo pri bodočih predsedniških volitvah posrbela za predsedniškega kandidata, ki se bo ravnal po sklepih progresivcev. Listi so njegov govor objavili, niso mu pa dali važnosti, ker predobro poznajo progresivce te vrste ter njihovo omahljivost ter šibkost kadar je treba odločnosti in akcije.

Kakšen izhod imajo farmarji sedaj, ko jim je administracija s pomočjo izrednega kongresnega zasedanja dala odpuščanje? Farmarji sami niso na jasnem, ker so pač odvisni za svoj pouk od pripomočkov, ki jih kontrolira veliki kapital. Vedo le, da so kampanjske obljube neizpolnjene, in da se bodo razmere zanje skorogotovo v marsičem poslabšale. Navidezno dobe farmarji protekcijo v povečanih carinah; toda industrija jo dobi v še večji meri, kar znači, da bodo farmarji morali plačevati toliko več za stroje ter druge pripomočke, ki jih rabijo pri kmetijstvu in za preživljanje. Tisti, ki so poslušali progresivne govornike, ali ki so se politično šolali v bivši farmarski ne-strankarski ligi, bodo mogoče začeli resneje premišljevat o načrtu, kakor ga je predložila v prošli kampanji socialistična stranka. Farmar in delavec imata mnogo skupnega in ob enem imata skupnega izkoriščevalca. Logično je, da morata, če hočeta biti uspešna zase, voditi boj skupno, ob enem pa se oprijemati v konkurenciji s kapitalom kooperacije, pa ne samo v malem, kakor je sedaj v običaju.

ČEMU

se tolikokrat v raznih krogih pojavlja želja, ali prerokovanje, da Proletarec vsak čas preneha? Vi, ki ga čitate, ki mu sledite, ki agitate zanj, odgovorite na to željo nasprotnikov Proletarca s povečano agitacijo za svoj list.

Medtem, ko državni pripravečujejo, kako zelo so naklonjeni miru, se njihove vlade mrzlično pripravljajo na novo vojno. Prošla konferenca za zmanjšanje armad in vojnih mornaric se je zopet razila ne da bi kaj praktičnega sklenila. Kemiki in inženirji v vojnih laboratorijih delajo na najnovejših strupenih plinih, ki se jih bo "morda" rabilo v bodoči vojni, in na drugih morilnih pripomočkih. Ljudstva vseh dežel se danes obračajo k MacDonaldu, ki bo v teh mesecih podvel vse mogoče korake, da vrže zavornico na kolesa svetovnega militarizma.

DRUGA KONVENCIJA HRVATSKE BRATSKE ZAJEDNICE V ST. LOUISU

Vpliv cerkve odločuje v "Kolu".—Trije "bloki"

Hrvatska Bratska Zajednica, ki ima od 10. junija naprej v St. Louisu, Mo., svojo drugo konvencijo, je največja jugoslovska podpornica organizacija. Prvo konvencijo je imela pred 3. leti v Clevelandu, ki je bila združevalna. Na nji sta prvič zborovali definitivno združeni dve največji hrvatski podporni enoti, namreč Hrvatska Narodna Zajednica ter Hrvatska Zajednica od Illinois.

Konvencija v St. Louisu šteje 252 članov. Med njimi je 234 delegatov, ostali so glavni odborniki. Veliko bolj kakor na prošli konvenciji SNPJ., se tu izražajo bloki. Narodnjaška in duhovniško-klerikalne skupine nastopajo skupno pod imenom Narodno Kolo, komunisti z nekaterimi izven njihovih vrst tvorijo progresivni blok, poleg tega pa je še prosvetaški blok, kateremu pravijo komunisti prosvetaški-sokolski narodni blok. Dasi se pri raznih glasovanjih števila glasov posameznih skupin menjajo, je v bistvu na strani Narodnega Kola 115 članov konvencije, s komunističnim progresivnim blokom jih je okrog 80, s prosvetnim do 30, ostalih 25 pa je neodrejenih. Točno zanesljivega števila v vsakem slučaju pa nima nobena skupina.

Za predsednika konvencije

ZOPET SOCIALNE NEPRILIKE V WASHINGTONU

"Beli jug" protestira, ker je ga Hooverjeva imela v gostih zamorko

Eden čikaških kongresnih okrajev, v katerem žive večinoma zamorci, je prošlega novembra izvolil za kongresnika prvič v zgodovini črnca, ki je edini svojega plemena v poslanski zbornici, dasi živi v Zedinjenih državah milijone črncev in so v mnogih krajih, posebno na jugu, v večini. Da se jim prepriči njihov volilno moč, jim je belopoltna posetniška kasta v nekaterih južnih državah docela odvzela volilno pravico, dasi je to protustavno. V Chicagu so se črnici naselili v velikem številu največ med vojno, ko je primanjkovalo delavcev, in naseljevali so se v trumah tudi pozneje. Kongresnik, ki so ga izvolili črnici izmed sebe v kongres, je Oscar De Priest. Njegovo soprogo je povabila soproga predsednika Hooverja zaeno s številom drugih žensk na popoldanski "tea party". To pa je bil prelom tradicije. Belopoltna dame so se zgražale, in zamorki ni bilo prijetno. Toda mož jo je naučil, naj vztraja, da prebijeta predsojke. Potem je prišla v neprilike ga Hooverjeva. I. C. Trotman iz Virginije ji je poslal že dva pisma, v katerih jo vprašuje, čemu je povabila zamorko, in ji svetoval, da naj incident zadovoljivo pojasni, ker drugače bo republikanska stranka samo v Virginiji izgu-

VAŽNE SPREMEMBE V NATURALIZACIJSKI PROCEDURI

V proceduri dobivanja državljanstvih papirjev nastanejo skoro vsako leto kake spremembe, zelo pogoste pa so v poslednjih par letih.

Po 1. juliju 1929 bodo npr. zvišane naturalizacijske pristojbine. Poleg tega določa novi akt za dobivanje ameriškega državljanstva precej drugih sprememb.

Mnogi priseljenci dozdaj niso mogli postati državljanji, ker ni bilo zapiskov o njihovem zakonitem pripustu v to deželo. Ta določba je po novi naredbi toliko spremenjena, da taki priseljenci lahko postanejo državljanji, ako dokažejo:

1. Da so prišli v Zedinjene države pred 3. junijem 1921.
  2. Da so bivali od svojega prihoda naprej zdržena v tej deželi.
  3. Da so dobrega moralnega značaja.
  4. Da niso zakrivali v času svojega bivanja tukaj ničesar, kar bi jih podvrglo deportaciji.
- Za ta izkaz prihoda bo pristojbina za vsakega prosilca \$20. Kadar bo ta rekord izpolnjen, bo prosilec imel pravico vprašati za ameriško državljanstvo. Za certifikat prihoda bo pristojbina \$5. Pristojbina za prvi papir bo \$5, in za drugega, ali državljanjski certifikat, \$10. V slučaju, da kdo izgubi originalni državljanjski certifikat, dobi novega za kar plača \$10. Vsak aplikant za državljanstvo bo moral aplikaciji priložiti dve svoji fotografiji. Poleg teh določb je precej sprememb, ki se nanašajo na bivanje v enem kraju, na selitve itd. V vsakem večjem mestu obstoje biroji, ki so aplikantom na uslugo z informacijami. V Chicagu posluje tak biro pod imenom Immigrants' Protective League. Urad ima na 824 So. Halsted St. Njegova telefonska številka je Haymarket 6374.

UTAH COPPER CO. ZNIŽA PLAČO.

Utah Copper Co. z uradom v Salt Lake City, Utah, je znižala svojim delavcem, katerih ima 3,500, plačo 25c dnevno. To je že drugo znižanje v prošlih dveh mesecih.

bila 25,000 glasov. Veliki patriot Mr. Trotman očita tudi predsedniku, da je dobil večino v šestih južnih državah, katere je sedaj njegova soproga globoko ranila s svojim povabilom članici plemena, ki ga na jugu smatrajo še vedno za zaslužnega.

KDOR

SMATRA,

da mu Proletarec s svojimi poročili in komentarji dela krivico, lahko odgovori ali argumentira v PROLETARCU

ANGLEŠKA DELAVSKA VLADA DELUJE ZA RAZOROŽITEV

Mac Donaldovo posvetovanje z ameriškim poslanikom

Razen vprašanja brezposelnosti, ki je notranjega značaja, se bo nova delavska vlada predvsem lotila problema razoroževanja na morju in na suhem. Za Anglijo pride v poštev predvsem prvo, kajti ona je sila na morju, ne pa na suhem.

Zanimiva je v tem tekmu med Hooverjem in novo vlado v Angliji, ki ima odločiti, kdo bo imel v vprašanju omejitve navalizma iniciativo. Ameriški kapitalistični listi so v ponedeljek 17. junija poročali, da je ameriški poslanik Charles G. Dawes pridobil MacDonalda, da je pristal v ameriški predlog za zmanjšanje vojnih mornaric ter za omejitev oboroževanja v bodoče. Iz tega naj bi ameriški čitatelji sklepali, da je Hooverjeva administracija tista gonilna moč, ki vodi boj proti oboroževalni tekmi, in da ona predlaga omejitve vojnih mornaric ter vojnih izdatkov, in za to svojo taktiko je pridobila tudi novo angleško vlado. Poznavalci seveda vedo, da je ni bilo treba šele pridobiti, ker je svojo kampanjo vodila v znamenju proti vojni ter militarizmu in ima v svojem programu določen mirovni načrt, ki predvideva predvsem zmanjšanje vojnih mornaric ter armad na suhem.

S prihodom MacDonalda ter ostalih delavskih ministrov na vlado Anglije ima propaganda za svetovni mir ter omejitve oborožene sile na morju in na suhem odkritega in odločnega zagovornika. Če bo Hooverjeva administracija z delavsko vlado v tem oziru sodelovala, tedaj je upati, da se militarizem nekoliko pristrže na moči in da ljudstva ne bodo tako obremenjena z izdatki za armado in mornarico kakor so zdaj. Ta protimilitaristična politika ima svoje najboljše zaveznike v močnih socialističnih strankah kontinentalne Evrope ter v škandinavskih deželah.

MACDONALD POVABLJEN V CHICAGO.

Chicaška delavska federacija je povabila MacDonalda, da pride govoriti na njeno prireditve v Chicagu na Labor Day. Pa ne, da bo eksekutiva A. F. of L. smatrala ta čin za nevarno radikalen ter poslala svoji čikaški postojanki primerno svarilo.

KONFERENCA ZA PROGRESIVNO DELAVSKO AKCIJO.

V prihodnji številki priobči Proletarec datje poročilo o akciji, katere rezultat je ustanovitev Konferenca za progresivno delavsko akcijo. Delovala bo največ na unijskem polju. V nji so zastopani napredni voditelji unij in socialistična stranka.

